

Ha a családfát kivágják

A birtokomban van egy keresztlevél. Dédanyámat mint Szabó Adelheidot Magyarországon, Nagybecskerekén keresztelték meg. Szerbül és latin betűs horvátul rajta van fehéren és lilán.

A Kelemenek Csíkból ereszkedtek le, talán borért jöttek, de mit hoztak? Nincs további hír a dédapámról, csak annyi, hogy szücs volt. Hogy ükapám volt-e vagy a dédapám, Kelemen Antal fogta-e ki a két nehéz járású, hidegvérű derest, és tolta fészker alá a szekeret? A marsallnak meg a partizánjainak nem volt-e társzekérre szükségük? Ha még áll a házuk a világháború után, talán megtaláltam volna ugyanott? Hátha a jelenlegi tulajdonos sem fűtötte el korhadó alkatrészeit.

A lovak évtizedekkel ezelőtt a mennyei prérre költöztek.

Tény, hogy dédapám beleszeretett Adélba, és ott éltek a nagybecskereki takaros portán.

A családukat már nem a Délvidéken érték el a huszadik század háborúi.

Élt-e át rokon a Milošević alatt kitört felfordulást, emigráltak-e a katonai behívó elől? Biztosan nem társzekéren tették. Engem nem keresett meg senki közülük.

Lehet, hogy már a partizánok elől átjöttek az utolsó vonattal? Gyalog jöttek-e? Számolgom, ki élhet még az ottani családból. Az egyik unokabátyám a háború után írógépeket szerelt, az apja katonatiszt volt. Már ideát találkoztam vele. Nincs kitől megkérdeznem felmenői kilétét, gyerekeiről nem tudok.

Nagyanyám, Kelemen Paula Cecília már kórházban volt, amikor megszülettem, de láthatott még engem. Nem emlékszem arra, hogy mosolyogtam-e, amikor becézett, vagy aludtam-e.

Nagyanyám sírjának ülő kőasszonyát Medgyessy mester egyetlen kemény mészkőtömbből faragta ki.

Apai nagyapám, akinek a családja nyugati irányból költözött Budapestre, papnövendék lett, azonban beleszeretett Szabó Adél lányába. Hiába, a női vonzerőnek nem lehet ellenállni. Postamesterként nehezen tartotta el a családját. Mégis kedvelte a postát és a postáskisasszonyokat. Hazajárt ebédelni, közel volt a lakásuk. Még a halála előtt is – mint minden ebédszünetben – összehozott nagyanyámmal egy-egy gyereket. Azért gyanakszom az ebédszünetre, mert mindennap lefeküdt. A gyerekek olyankor elmentek játszani a vár oldalába.

Több szoba és hely nem lévén fejtől-lábtól fekdtek a másik ágyban.

A lányok feje az egyik oldalon, a fiúk lába a lányok fejénél. Vajon alaposan megmosták-e lefekvés előtt?

Ahogy növekedtek, Laji nagybátyám a keresztapámmal nyelv- és gyorsgépíró iskolát alapított. Munkája úgy hozta, hogy gyakran volt távol, ami meg gondolatlanság egy ifjú férjtől. Egy lánya született.

A nagynéném tanárnő lett, azután, hogy abahagyta Alajos öregujjának cumizását.

Láttam mégis a kéjes arckifejezésén, hogy szívesen ette a pálpusztait. Vékony szeletekre vágta a kenyeret, és vastagon kente meg sajttal. A gyerekkori ízekre emlékezett-e?

Szabó Adelheid lánya és Kelemen Antal lánya az anyaországban élte le az életét. Hogy a szücsmester kezéből hol esett ki a tú száz-egy-néhány éve?

Azt meg özvegy nagyanyám nem érte meg, hogy fiai, unokái még messzebb futottak, egyesenesen világgá! Laji nagybátyám is megtette, disz-

szidált. Megtehetette, a lábujját nem érte maradandó károsodás. Így aztán lábbal szavazott. Hogy Rákosira-e? Kádár és ötvenhatos szereplése miatt volt-e indokolt a helyváltoztatás? Már keresték. Bandi, az egyik bátyja, aki újságíró volt, Münchenben ragadt a háború után, volt hová mennie.

De soroljuk tovább a Nagybecskerekéről elszármazott család krónikáját! Szabó Adelheidnek mind a nyolc unokája diplomát szerzett. Kelemen őseimnek érdemes volt leszállniuk a bakról. Jó szakmát tanulni nem esett nehezére a talpraesett székelő dédapámnak. Unokái, apám testvérei sokra vitték.

Csak Józsi nem, a legidősebb, aki elesett az első világháborúban. Hogy vaskereszttel a mellén temették-e el, ahogy hőshöz illik? Dél-Tirolban nem győztem végigolvasni az egyforma sírkereszteken az összes nevet. Hátha most megtalálnám Józsi nyughelyét! Horvát, magyar, osztrák, német itt kibékült az olaszokkal. Se szuronyroham, sem aláásott kazamaták. Hogy a Józsi-ból mi maradt a srápnél után? Egy gránát telibe találta-e?

Az embert, pláne, ha írásra adja a fejét, érdeklék a felmenői életének tragikus vagy sikeres epizódjai. Fogódzót szeretne találni, mit keres a világon.

Józsi tehát hősi halált halt a Monarchiáért. Maradt utána egy ifjú ara, aki még a menyasszonyi fátylat sem ért rá levenni, mert jött a SAS-behívó. A násznagy sem mondhatta el nagy ívű tószóját. Az ifjú asszony később újból férjhez ment. Életük végéig tartották velünk a rokonságot. Az öreg doktor ezüst fejű sétatotyjára, sőt az arcára is emlékszem. A hosszú élet titka, hogy a belgyógyászt nem hívják be katonának, inkább a sebészt és a halottkémert. Fia és unokája a csontok iránt érdeklődött: ortopédiára szakosodott. Tudom, mert apámat kezelték. Nem rokonok a szó szoros értelmében, nem rokonai Kelemen József szücszmesternek és Szabó Adélnak, de a családhoz tartoznak.

Nyolc testvére közül apám volt a legfiatalabb, nem jutott neki más hely a szűk lakásban, ő

foglalta el a vévét. Ott zavartalanul tanulhatott. Mérnök lett belőle, hídfeljáróit és útjait legfeljebb kiszélesítették időközben a nagy forgalom miatt. A táblát, melyen a neve mint tervező szerepelt, nem mindenütt cserélték le!

Szabó Adél unokáit, a nagynénéimet és a nagybátyáimat fel tudnám sorolni, de azt, hogy hány postáskisasszony tárta fel a bűneit a volt teológushallgató előtt, netán nagyapámmal, a főnökével vétkezett-e, nem tudhatom! Minden rokonomról hallottam legendákat, egyesek pikánsak, mások megmosolyogtatóak – attól függ, ki mesélte el nekem, és milyen viszonyban volt a többiekkel.

Végül is a keresztlevélről és a család eredetéről szerettem volna tudni valamit. Csak ükapám szerelmes, csikókorú fiáig jutottam, aki aztán Nagybecskereken elvette Szabó Adelheidet – magyarul – Adél dédanyámat.

Nagyanyám, akihez már apám is a mennybe költözött azóta, vele és több gyermeke társaságban egy hosszú hajú, szomorú, ülő nőalak súlya alatt pihen. Lesz dolga az angyalnak feltámadáskor. Méretes kőszobor!

Nézegetem, megfésülködött-e már, vagy éjszakánként, temetőzárás után kezd újból fésülködni. Medgyessy mester, a szobrász lenne a megmondhatója.

Objektív okokból nem kérdezhetem meg tőle, sem a modelljétől, már ők is elporladtak!

A keresetlevelek megvannak a bíróság pincéjében. Az egyházi iratokat, anyakönyveket a szerb állam összevonta. Se Nagybecskerek, se Petrovgrad, se Зрењанин plébániájának iratai közt egyetlen Sabót vagy Келемен-t nem találtak ismerőseim. A kellemetlen hír lelombozott. Az anyakönyvek közt talán még Карађорђевић is előfordul az új irattárban, de ősapáim nem. Mi lett volna velem, ha most járnának olyan idők, hogy keresztlevelet kellene felmutatni.

A dédi erényes asszony lévén biztosan nem járta be a Balkánt, hogy szerb apát találjon a gyerekeinek!

Nem is maradt semmilyen örökség, amin mi, a dédunokák összekaphatnánk!